

7.10.2024

Lausunto

HE 78 / 2024 vp

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueesta annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 ja 17 §:n muuttamisesta

Ennakollisen talousohjauksen menettely

Etelä-Savon hyvinvointialue pitää esitettyjä lakimuutoksia tarpeettomina. Valtiolla on jo nykyisen lainsäädännön mukaan riittävät keinot ohjata hyvinvointialueiden toimintaa. Ongelmana on, että vahvasti normitettu palvelutuotanto, saatavissa oleva henkilöstö ja rahoitus nykyjärjestelmällä ei ole Etelä-Savon näkökulmasta tasapainossa. Tilannetta ei paranna ministeriöohjauksen tiukentaminen.

Esitetty ennakollinen ohjausmenettely ei ratkaise hyvinvointialueiden talouden perusongelmaa eli rahoituksen ja hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön mukaisten velvoitteiden epätasapainoa.

Arviointimenettely

Viitaten lausunnon edelliseen kohtaan (ennakollisen talousohjauksen menettely) valtiovarainministeriöllä on jo nykyisen lainsäädännön perusteella riittävät keinot ohjaustehtävänsä hoitamiseksi. Valtiovarainministeriön tulee myös käyttää mahdollisuutta olla aloittamatta arviointimenettelyä esimerkiksi silloin, kun lisärahoituksen ja sille asetettujen ehtojen voidaan riittävästi katsoa turvaavan palvelujen järjestämistä.

Joka tapauksessa alueille on turvattava työrauha ja korjattava rahoitusmallia niin, että se turvaa riittävän ja oikeudenmukaisen rahoituksen myös harvaan asutuille ja väestöään menettäville alueille kuten Etelä-Savolle. Hyvinvointialueen itsehallinnollista asemaa ja päätöksentekoprosessia tulee kunnioittaa.

Hyvinvointialuelain 115 §:n 2 momenttiin sisältyvää määräaikaa hyvinvointialueen alijäämän kattamiselle tulee muuttaa siten, että vuoden 2023 alijäämänkattamisvelvollisuus ei pääty vuonna 2026. Hyvinvointialueet eivät pysty kattamaan alijäämiä vuoden 2026 loppuun mennessä. Tämä johtuu esimerkiksi valtakunnallisesta palkkaratkaisusta, inflaatiosta sekä korkotason noususta. Hyvinvointialueet sopeuttavat toimintaansa tehokkaasti, mutta talouden haaste on liian suuri.

Lainanottovaltuus

Hyvinvointialueen lainanottovaltuutta koskevaan hyvinvointialuelain 15 § voidaan tehdä lisäys siitä, että lainanottovaltuuden tulee kattaa investointien lisäksi myös investointeja vastaavat sopimukset.

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa

Mikkeli: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli

Savonlinna: Keskussairaalantie 6, 57120 Savonlinna

Pieksämäki: Tapparakatu 1–3, 76100 Pieksämäki

Vaihe 015 411 4100 | kirjaamo@etelasavonha.fi | www.etelasavonha.fi

Tämänhetkiseen lainsäädäntöön perustuva investointien ohjausmalli on kuitenkin tarpeettoman jäykkä ja yksityiskohtainen. Investointeja koskeva ohjaus olisi mahdollista toteuttaa tarkoituksenmukaisemmalla menettelyllä esimerkiksi merkittäviä rakennusinvestointeja koskevalla erillisellä, aiemman sosiaali- ja terveydenhuollon investointeja koskeneen rajoituslain kaltaisella lupamenettelyllä.

Asiakasmaksut

Esitys asiakasmaksujen päättämisestä hallintosäännön määräyksellä (esimerkiksi aluehallitus) on kannatettava muutos. Päätöksenteon valmisteleva aluevaltuustoon kestää kauan, mikäli asiakasmaksuihin tulee muutostarvetta esimerkiksi kesken varainhoitovuoden.

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa esitettäviä asioita koskeva muutosesitys on kannatettava. Jo tällä hetkellä kirjanpitolautekunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohje hyvinvointialueen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta sisältää vastaavan ohjeen siitä, että hyvinvointialueen toimintakertomuksessa tulee esittää arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa

Mikkeli: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli

Savonlinna: Keskussairaalantie 6, 57120 Savonlinna

Pieksämäki: Tapparakatu 1–3, 76100 Pieksämäki

Vaihde 015 411 4100 | kirjaamo@etelasavonha.fi | www.etelasavonha.fi